

KÁRPÁTALJAI KULTÚRKRÓNIKA

2013. JÚNIUS – JÚLIUS

ELISMERÉSEK

* Negyedik alkalommal adta át a MOL Magyarország a középiskolai matematika-, fizika- és kémia tanárokat elismerő *MesterM díjakat*. Az anyagi juttatással járó díj az egyik legrangosabb elismerés, amelyet középiskolai tanárok kaphatnak ma Magyarországon. Idén 11 tanárt jutalmazott a MOL. Különdíjban részesült **Gulácsy Géza**, a Szent István Líceum tanára.

* **Gubcsi Lajos** író, a Magyar Művészetért Díj-rendszer elnöke január 19- én szombaton, a beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház *A vihar* előadása után **Szűcs Nelinek** nyújtotta át a *Színész Díjat*.

* **Vidnyánszky Attilát**, a Nemzeti Színház igazgatóját művészeti rektorhelyettségé nevezte ki a Kaposvári Egyetem.

* A megyei állami közigazgatási hivatal díszoklevélben részesítette a Kárpáti Igaz Szó négy munkatársát – **Magyar Tímea** és **Tóth Viktor** rovatvezetőt, **Hegedűs Csilla** beregszászi tudósítót, **Zunkó Barnabás** fotóriportert – a regionális sajtó fej-

lesztéséért végzett áldozatos munkájukért, valamint kimagasló szakmai teljesítményükért.

* **Ivan Biben**, a Kárpátaljai megyei tanács ügyvezetőjének helyettese **Ember Balázsnak**, a Kisdobronyi Községi Tanács polgármesterének átnyújtotta Ukrajna Legfelsőbb Tanácsának díszoklevelét, amelyet a polgármester a kimagasló érdemekért kapott.

* Hős anya megítisztelő címet kapott többek között a nagydobronyi **Bálint Erzsébet**, aki öt gyermek anyja.

ESEMÉNYNAPTÁR

JÚNIUS

* A Nemzeti Összetartozás Napja alkalmából **Tóth Péter**, a kunszentmiklósi VD ÁMK tanára, Radnóti- és Latinovits-díjas versmondó magyarországi és határon túli magyar költők magyarság-versseit adta elő a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színházban a Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet közreműködésével.

* Székelykaput avattak Nagymuzsalyban a helyi KMKSZ szervezésében. Ünnepi beszédet tartott **Farkasné Böcs Judit**, Magyarország beregszászi konzulja.

* Trianonra emlékeztek a Nemzeti Összetartozás Napján az ungvári Kálvária temetőben is. Posch Alajos mártírújságíró sírjánál a MÉKK szervezésében. Koszorúzott **Dupka György**, a MÉKK elnöke, **v. Jávorszky István**, a Vitézi Rend hadnagya.

* Különdíjjal jutalmazta a zsűri a békéscsabai Jókai Színház *Monte Cristo grófja* című musicaljét Ukrajnában, a Herszonban megrendezett Melpomena Tavrija nemzetközi színházi fesztiválon.

* Vastappsal búcsúzott igazgatójától, **Vidnyánszky Attilától** évadzáró ülésén a debreceni Csokonai Színház társulata.

* A Budapesten megrendezett 84. az Ünnepi Könyvhéten és a 12. Gyermekkönyvnapokon az Intermix Kiadó 6 könyvheti újdonságával ismerkedhettek meg az érdeklődők (Lásd: Új könyvek rovatot). Ezekben a napokon a Kárpátaljai Magyar Könyvkiadók sátrában **Bakos Kiss Károly**, **Finta Éva**, **Dupka György**, **Lórincz P. Gabriella**, **Nagy Zoltán Mihály** dedikált és találkozott az olvasókkal.

* Nemzetközi tudományos konferenciának adott otthont a beregszászi főiskola. A *Kisebbségi ma-*

gyar politizálás és érdekképviselet a rendszerváltás óta címet viselő rendezvény a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (II. RFKMF) és a Lehoczky Tivadar Intézet közös szervezésében valósult meg.

* *Tiszatér-környezet stratégiai fejlesztése* címmel tartottak tudományos tanácskozást a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) székházában. A beregszászi főiskolát **Szikura József**, az intézmény rektora képviselte, aki *Kárpátalja természeti és kultúrflóráinak génbankja, külön figyelemmel a Tisza térszervezetére* címmel tartotta meg előadását.

* A nyíregyházi székhelyű Kárpátok Művészeti és Kulturális Egyesület (KMKE), valamint a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társaságának (RIT) közös szervezésében Rahón első alkalommal került megrendezésre a Munkácsy Mihály Nemzetközi Alkotótábor.

* Hollósy Simon halálának 95. évfordulóján Kőrösmezőn rendezték meg a IX. Nemzetközi Plein Airt, amelynek során értékes képekkel bővítették a település galériáját.

* Kezdetét vette a kárpátaljai képzőművészek részére megrendezett Veres Péter alkotótábor. A program megvalósulását a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség

(KMPSZ), a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (II.RF KMF), a „GENIUS” Jótekonysági Alapítvány és az Emberi Erőforrások Támogatáskezelő támogatta. Témája: Beregszászi pillanatok – 2013. Az alkotótáborba 20 kárpátaljai képzőművész jelentkezett, részben a Révész Imre Társaság, az ArtTisza és a Bereg Alkotóegyesület tagjai, valamint egyéb érdeklődő festőművészek.

* *Otthonom* címmel kiállítás nyílt a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet Munkácsy-kiállítótermében. Bemutakoztak az ArtTisza Művészeti Egyesület tagjai, illetve az Otthonom ifjúsági képzőművészeti pályázat díjazottjai.

* Kiemelkedő eseményre került sor az Ungvári Nemzeti Egyetem Magyar Tannyelvű Humán- és Természettudományi Karán. Öt éve indult a magyar kar, amelyen a négy szak 57 végzőse most először vehette át együtt diplomáját, szintén idén méltatják Kárpátalján az egyetemi szintű magyar nyelv- és irodalomoktatás kezdetének 50., az ungvári Hungarológiai Intézet megnyitásának 25., valamint a Kárpátaljai Magyar Tudományos Társaság megalakulásának 20. évfordulóját.

* A kárpátaljai magyar ferencesek jóvoltából 480 év után újra megjelent az első magyar részleges bibliafordítás: Komjáti Benedek bibli-

ája, illetve Szent Pál levelinek fordítása. Ez a könyv az első magyar részleges bibliafordítás, amelyet 1532-ben Komjáti Benedek. Királyházán, a Nyaláb várban fordított. Ez egy „sajátos” reprint kiadás.

Az interneten további információhoz lehet jutni a kiadvánnyal kapcsolatban a szentpallevellei.hu domain név alatt.

* **Június 21-23.** között sikeresen lebonyolították a XII. Budakalászi Találkozót. A rendezvényen Kárpátalját **Szabó Tibor** (Eszenyi Micz Bán Hagyományőrző Társaság), **Szanyi Béla**, **Bíró Gusztáv**, **Illár József** és **Illár Viktória** (Palágykomoróci Magyar Hagyományőrző Társaság), **Majoros Mónika** és **Ruszka Diána** (Sislóci Dobó István Magyar Hagyományőrző Társaság), **Telgarec Katalin** (Beregszászi Járasi Mozgáskorlátozottak Egyesület), **Macsek Szidónia** (Gyertyánliget szórvány-magyarsága) képviselte. A Fórumon elfogadták *A Kárpát-medencei Kisebbségi Magyar Közművelődési Civil Szervezetek Fóruma XII. Budakalászi Találkozásának Zárónyilatkozatát.*

JÚLIUS

* Lezajlott **Szvorák Katalin** Kossuth-díjas népdalénekes koncertje a munkácsi és az ungvári római

katolikus templomban Magyarországon Ungvári Főkonzulátusa szervezésében. A koncertet **Kudlik Júlia** előadása vezette be.

* A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Esztergom termében fellépett a sárbogárdi Huszics Vendel Kórus a Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet közreműködésével. A műsorban egyházi és világi művek, ill. magyar népdal-feldolgozások hangzottak el.

* Idén 12. alkalommal került megrendezésre a Református Énekek Hangversenye Budapesten a Művészetek Palotájában. Ez évben az a megtiszteltetés érte az Újbátyú-i-Bátyú-i Vegyes Kart, hogy ők képviselheték Kárpátalját ezen a nivós hangversenyen. A rendezvényen való részvétel komoly felkészülést igényelt részükről, mivel a 3 órás hangverseny során 17 ének csendült fel az egyesített kórus tolmácsolásában.

* A Magyar Állami Népi Együttes immár második alkalommal látogatott Kárpátaljára. Ezúttal Ungváron, a Kárpátaljai Megyei Filharmóniában volt látható „Szép magyar tánc” című előadásuk. A filharmónia nagytermét színültig megtöltő közönséget **Balogh Dénes**, Magyarország Ungvári Főkonzulátusának konzulja köszöntötte.

* A Kárpátaljai Megyei Állami Közigazgatás épületében bemutatásra került a „*Kárpátaljai magyarok és*

németek internálása és deportálása 1944-1955 között” című kiadvány.

A kötet összeállításában **Alekszej Korszun** mellett tevékenyen részt vett **Dupka György** és **Fuchs Andrea**.

* A 2003-ban bejegyzett Péterfalvi Görögkatolikus Egyházközség a 2007-ben Illés próféta tiszteletére felszentelt és újonnan épült templom udvarán Illés-napi búcsú körmenetet tartott, amelynek keretében felavatták azt a Kárpátalján egyedülálló keresztet, amelynek talpuzatán márványba vésték annak a 131 görögkatolikus papnak, szerzetesnek, apácának a nevét, akiket a szovjet rendszerben el-, illetve meghurcoltak. Az emlékjel felállításának kezdeményezője **dr. Minya József** kurátor volt.

* Az ungvári Magyar Házban **Dupka György** és **Zubánics László** az aktivistákkal megbeszélést tartott a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet és a Magyar Értelmisségiek Kárpátaljai Közösség őszi programjainak megvalósításáról, amelyeket a Bethlen Gábor Alapítvány támogatásban részesített. Kiemelt rendezvénynek nevezeték meg a XXIV. Kárpátaljai Magyar Folklorfesztivált, amely ezúttal Dercenben, szeptember 21-én lesz megtartva. Továbbá lebonyolításra kerül a szépírók és a festők őszi tábora, lesz több író-olvasó találkozóval egybekötött Együtt fo-

lyóirat- és könyvbemutató, képzőművészeti tárlat és az alkotó-értelmiségi mozgalmat elemző fórum is.

* Egy tragikus szerelem groteszk története a vassfüggöny tövében: **Zelei Miklós Zoltán újratemetve** című darabját láthatja a közönség Zsámbékon. A budapesti Nemzeti Színház, a Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház és a Zsámbéki Színházi Bázis közös produkcióját **Vidnyánszky Attila** rendezte.

* **Csordás László** műkritikus az *Együtt* folyóirat szerkesztőbizottságának tagja részt vett a Visegrád környéki parkerdőben (Madas László Erdészeti Erdei Iskola) megrendezett FISZ-tábor munkájában, ahol a fiatal irodalmárok kritikai műhelycsoportosulás keretében áttekintették a „mai irodalmi élet árkait”, a fiatal írók, költők legutóbb megjelent fontosabb műveit is.

* Lezajlott a Jankovics Mária Alkotótábor Beregszászban a KMPSZ szervezésében. Elsősorban a 10-15 év körüli korosztály képviselte magát. A rendezvényen 61 iskolás vett részt. Szakmai irányítójuk **Kulin Ágnes** grafikus volt. Több képzőművész is foglalkozott az ifjú tehetségekkel, köztük **Veres Ágota** festőművész, **Néger Krisztina** kézműves, **Dancs Tünde** keramikus, **ifj. Hidi Endre** szobrászművész, **Kopriva Attila** festőművész. Megemlékeztek az egykor

ungvári Drugeth gimnáziumban tanult Csontvári Kosztka Tivadarról, aki 150 évvel ezelőtt született. Az emlékévkapcsán Weörös Sándor költőről **Katkó Éva** tanárnő, a técsői művésztelep létrehozójáról Hollósy Simon festőről **Kopriva Attila** tartott előadást, többek között Técsőre is kirándultak a táborozók.

* Családja, pályatársai, tanítványai, kollégái, tisztelői és barátai körében búcsúztatták el június 16-án, kedden **Görömbei András** irodalomtörténész a budapesti Farkasréti temetőben. A számos magyarországi pályatárs mellett a temetésen **Kányádi Sándor** erdélyi költő, Kárpátaljáról **Vári Fábrián László** költő, Felvidékről pedig **Duray Miklós** közíró is részt vett a temetésen.

* Ungváron elhunyt **Buksi** barátunk, **Ivaskovics István** (1955-2013) zenész, még a rendszerváltás előtt alakult verséneklő Ivaskovics Trió közkedvelt basszusgitáros-bőgőse, éneke. Búcsúztatása 2013.07.29-én hétfőn 14.00 órakor Ungváron a Kálvária temetőben volt.

* **Kovács Béla** Európai parlamenti képviselő brüsszeli bemutatkozásra hívta meg a beregszászi Szent Vencel Borrend tagjait. A küldöttséget **Galajda József** ceremóniamester vezette. Beregszászból 44 fős küldöttség – köztük 16 borlovag – kereste fel a belga fővárost. Borkóstolással egybekötött ünnepi műsorral lepték

meg az Európai Parlament képviselőit. A kárpátaljai magyarokról alkotott képhez hozzájárultak a szövönők, bodnárok, népzeneészek is.

* Összesen 156, a második világháborúban elesett magyar katonát temettek újra az ukrainai Potelics településen kialakított német katonai temető magyar parcellájában.

* Kéthetes motoros emléktúra indult július közepén a Pest megyei Dabasról a Don-kanyarba és Novij Donbaszba a Budapest környékéről 70 évvel ezelőtt behívott és elhurcolt katonák, magyar, német nemzetiségű civilek emlékére. Sznyezsnojében a malenykijrobotosok emlékére emléktáblát is felavattak, amelyet a dabasi iparművészek készítettek. Az útvonal legfőbb állomásai Dabas, Beregszász, Lemberg, Kijev, Novgorod-Szerevszkij, Voronyezs, Donyeck, Szevasztopol. A zarándokútat az Áldos Hagyományőrző Egyesület (a Nemzeti Érzelmű Motorosok Egyesülete) oszlopos tagja, **Molnár „Mojo” József** szervezte és vaósította meg. A 11 fős csapat kilenc motorral és egy kísérő autóval több mint 6 ezer km-es távot tett meg.

* Újraszentelték az ungvári járási Kisszelmenc római katolikus közösségének templomát. Az új freskókat **Molnár Zsolt** magyarországi festőművész, az új oltárt, szószéket **Tóth Gyula** fafaragó készítette el.

* Magyarországi állami támogatásnak köszönhetően hozzáláttak a beregszászi magyar színház felújításához.

* **Vári Fábrián László**, az Együtt szerkesztőbizottságának elnöke az Erdélyi Magyar Írók Ligája (EMIL) meghívására Egyed Emese, Király Zoltán, Papp Attila Zsolt, Szálinger Balázs társaságában részt vett a *Helikon a völgyben* művészeti fesztiválon, ahol a költők borverseket olvastak fel.

* Az idei JAK-táborban, augusztus 28-án, szerda este Szigligeten **Barlog Károly** (*Híd*), **Szalay Zoltán** (*Irodalmi Szemle*), **Balázs Imre József** (*Korunk*) és **Szabó Róbert Csaba** (*Látó*) mellett **Csordás László** (*Együtt*) is részt vett egy kerekasztal-beszélgetésen, melynek témája: *Posztszocializmus és kultúráköziség*. A határontúli folyóiratok szerkesztőivel **Herczeg Ákos** beszélgetett.

ÚJ KÖNYVEK

MEGJELENT

Finta Éva: *Örök partok.* Versek (1990 – 2009). Kárpátaljai Magyar Könyvek 226., Ungvár-Budapest, Intermix Kiadó, 2013., 276 o.

Online hozzáférés:

http://www.kmmi.org.ua/books?menu_id=9&submenu_id=26&book_id=423

Illetve:

<http://mek.oszk.hu/11700/11724/11724.pdf>

Dupka György: *„Hova tűnt a sok virág...”* Időutazás az Urálba magyar és német rabok (1941-1955) nyomában. Történelmi szociográfia. Kárpátaljai Magyar Könyvek 221. Ungvár-Budapest, Intermix Kiadó, 2013., 222 o.

Online hozzáférés:

http://www.kmmi.org.ua/books?menu_id=9&submenu_id=26&book_id=409

Illetve:

<http://mek.oszk.hu/11300/11392/>

Magyar Művészet Kárpátalján. Kultúr- és művészettörténeti vázlat Dupka

György közreadásában. Kárpátaljai Magyar Könyvek 223. Ungvár-Budapest, Intermix Kiadó, 2013., 380 o.

Online hozzáférés:

http://www.kmmi.org.ua/books?menu_id=9&submenu_id=26&book_id=415

Illetve:

<http://mek.oszk.hu/11400/11492/>

Nagy Zoltán Mihály: *Az árnyék völgye.* Novellák. Kárpátaljai Magyar Könyvek 224., Ungvár-Budapest, 2013. 148 o.

Online hozzáférés:

http://www.kmmi.org.ua/books?menu_id=9&submenu_id=26&book_id=421

Illetve:

<http://mek.oszk.hu/11700/11718/>

Czébely Lajos: *Fehérbe fogyó láng.* Régi és új versek. Kárpátaljai Magyar Könyvek 225. Ungvár-Budapest, Intermix Kiadó, 2013, 80 o.

Online hozzáférés:

http://www.kmmi.org.ua/books?menu_id=9&submenu_id=26&book_id=422

Illetve:

<http://mek.oszk.hu/11700/11720/>

Összeállította: Dupka György